

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 9. aprīlī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Inese Laura Zemīte, senatori Aija Branta un Aivars Uminskis

rakstveida procesā izskatīja krimināllietu sakarā ar apsūdzētās /Persona A/ (iepriekš – /Uzvārds/) kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas apgabaltiesas 2009. gada 29. janvāra spriedumu

/Persona A/, personas kods /Personas kods/,

atzīta par vainīgu Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīta ar brīvības atņemšanu uz 6 gadiem un ar mantas konfiskāciju.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. panta pirmo daļu /Persona A/ notiesāta nosacīti ar pārbaudes laiku uz 3 gadiem.

No /Persona A/ cietušo labā piedzīta mantiskā zaudējuma kompensācija 38 080,32 *euro* (26 763 latī).

Apsūdzētajai /Persona A/ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā – atstāts negrozīts.

[2] Ar Rīgas apgabaltiesas 2009. gada 29. janvāra spriedumu /Persona A/ atzīta par vainīgu un sodīta pēc Krimināllikuma 179. panta trešās daļas par to, ka atkārtoti prettiesiski ieguvusi svešu mantu lielā apmērā, būdama persona, kurai šī manta uzticēta un kuras pārziņā tā atradusies (piesavināšanās).

[3] Ar Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2011. gada 17. janvāra lēmumu /Persona A/ drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā – grozīts uz drošības līdzekli – apcietinājumu.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra spriedumu, izskatot krimināllietu apelācijas kārtībā *in absentia* sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras virsprokurora Edgara Bērziņa apelācijas protestu, Rīgas apgabaltiesas 2009. gada 29. janvāra spriedums atcelts daļā par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu pēc Krimināllikuma 179. panta trešās daļas un sodīšanu.

/Persona A/ par Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sodīta ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem.

/Persona A/ par Krimināllikuma 179. panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sodīta ar brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo daļu galīgais sods /Persona A/ noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

[5] Ar Senāta 2022. gada 28. septembra lēmumu izbeigta tiesvedība, kura uzsākta sakarā ar notiesātās /Persona A/ uzdevumā iesniegto advokāta Induļa Brodiņa pieteikumu Kriminālprocesa likuma 63. nodaļas kārtībā.

[6] Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 2. maija lēmumu apturēta apsūdzētās /Persona A/ notiesājošā sprieduma izpilde. /Persona A/ piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums, pieņemta /Persona A/ iesniegtā kasācijas sūdzība par Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra spriedumu un krimināllieta nosūtīta izskatīšanai Augstākajā tiesā.

[7] Par Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra spriedumu apsūdzētā /Persona A/ iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz: 1) atcelt pirmās instances un apelācijas instances tiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā; 2) ieskaitīt soda termiņā laiku, ko /Persona A/ pavadījusi apcietinājumā Apvienotajā Karalistē; 3) pieņemt lēmumu par Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra sprieduma izpildes apturēšanu, drošības līdzekļa atcelšanu un piemērot ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli.

Apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzībā norādījusi, ka Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra spriedums ir nelikumīgs un nepamatots, jo tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 511. panta otrās daļas, 528. panta pirmās daļas 1. punkta, 562. panta pirmās daļas, 564. panta piektās un astotās daļas pārkāpumus, kas atzīstami par būtiskiem pārkāpumiem Kriminālprocesa likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.

Apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzību pamato ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[7.1] Pirmās instances tiesa, izskatot lietu bez pierādījumu pārbaudes izdarīšanas, nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 499. panta pirmās daļas 2. punkta prasības, tādējādi pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 575. panta pirmās daļas 8. punktā norādīto pārkāpumu. Savukārt apelācijas instances tiesa, nekonstatējot minēto pirmās instances tiesas pieļauto pārkāpumu, pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 566. pantu, kas atzīstams par būtisku pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.

[7.2] Pirmās instances tiesai bija pamats šaubām par /Persona A/ inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva – objektīvās puses – esību. Apsūdzētā /Persona A/ nepamatoti notiesāta par piesavināšanos celtās apsūdzības apmērā – 38 080,32 *euro* (26 763 lati). Apelācijas instances tiesa arī nav samazinājusi šo piesavinātās naudas summas apmēru uz 22 418,77 *euro* (15 756 latiem), jo nav ņēmusi vērā /Persona A/ pārskaitījumus cietušajiem: SIA „Panorama Tours” – 13 346,49 *euro* (9380 latus), /Persona B/ – 1375,92 *euro* (967 latus), /Persona C/ – 512,23 *euro* (360 latus), /Persona D/ aizdoto naudu – 426,86 *euro* (300 latus).

[7.3] Apelācijas instances tiesa atcēlusi pirmās instances tiesas spriedumu daļā par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu pēc Krimināllikuma 179. panta trešās daļas un noteikto sodu un taisījusi jaunu notiesājošu spriedumu. Ar šo spriedumu tiesa nav atzinusi /Persona A/ par vainīgu Krimināllikuma 179. panta pirmajā un trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā, tikai noteikusi sodu par minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.

[7.4] Apelācijas instances tiesa ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 35. un 55. pantu, tādējādi pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574. panta 1. punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu. Tiesa pārāk lielu nozīmi piešķīrusi noziedzīgā nodarījuma raksturam un radītajam kaitējumam, taču nav ņēmusi vērā ziņas par /Persona A/ personību, viņas motivāciju un noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas apstākļus.

[7.5] Abu instanču tiesu nolēmumos kļūdaini norādīts uzņēmuma, kurā /Persona A/ bija valdes priekšsēdētāja, nosaukums, proti SIA „Nosaukums A” vietā minēts SIA „Nosaukums B”. Šāds uzņēmums neeksistē.

Motīvu daļa

[8] Senāts konstatē, ka kasācijas instances tiesas kompetencē ir sniegt atbildi, vai apelācijas instances tiesas notiesājošs spriedums atzīstams par tiesisku un pamatotu, ja rezolutīvajā daļā nav norādes par apsūdzētās vainīgumu celtajā apsūdzībā, bet par katru pierādīto noziedzīgo nodarījumu noteikts sods.

[8.1] Kriminālprocesa likuma 511. panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Šī prasība attiecas arī uz apelācijas instances tiesas nolēmumu.

Kriminālprocesa likuma 564. pantā norādītas prasības apelācijas instances tiesas nolēmuma saturam. Šā panta ceturtnā daļa noteic apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā norādāmos apstākļus. Savukārt šā panta astotā daļa noteic, ka, ja apelācijas instances tiesa taisa pēc būtības jaunu spriedumu, tā aprakstošajai daļai, motīvu daļai un rezolutīvajai daļai jāatbilst prasībām, kādas šajā likumā noteiktas pirmās instances tiesas spriedumam.

Kriminālprocesa likuma 528. panta pirmās daļas 1. punkts noteic prasību notiesājoša sprieduma rezolutīvajā daļā norādīt tiesas lēmumu par to, ka apsūdzētais (minot viņa vārdu un uzvārdu) atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā (minot Krimināllikuma pantu, tā daļu, punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgais nodarījums).

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa likumā noteikto nav ievērojusi.

[8.2] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas spriedumu atcēlusi daļā par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu pēc Krimināllikuma 179. panta trešās daļas un noteikto sodu un taisījusi jaunu notiesājošu spriedumu. Ievērojot 2012. gada 13. decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” pārejas noteikumu 5. punktu, kas noteic, ka personas, kuras līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai izdarījušas noziedzīgus nodarījumus, kas kvalificējami kā atkārtoti noziedzīgi nodarījumi, saucamas pie kriminālatbildības un sodāmas par katru noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā noziedzīga nodarījuma izdarīšanas laikā, bez kvalificējošās pazīmes – atkārtotības –, apelācijas instances tiesa atbilstoši Kriminālprocesa likuma 564. panta piektajai daļai sniegusi jaunu pierādīto noziedzīgo nodarījumu aprakstu, un atzinusi, ka /Persona A/ izdarījusi Krimināllikuma 179. panta pirmajā daļā un 179. panta trešajā daļā paredzētos noziedzīgos nodarījumus.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 528. panta pirmās daļas 2. punktam apelācijas instances tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā norādījusi lēmumu par apsūdzētajai /Persona A/ piespriedē soda veidu un mēru par katru noziedzīgu nodarījumu un galīgo sodu, kas jāizcieš.

Savukārt pretēji Kriminālprocesa likuma 528. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajam sprieduma rezolutīvajā daļā apelācijas instances tiesa nav norādījusi tiesas lēmumu par to, ka apsūdzētā /Persona A/ atzīta par vainīgu Krimināllikuma 179. panta pirmajā daļā un Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā paredzētajos noziedzīgajos nodarījumos.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa notiesājoša sprieduma rezolutīvajā daļā, nenorādot lēmumu par apsūdzētās /Persona A/ vainīgumu noziedzīgajos nodarījumos un to juridisko kvalifikāciju, ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 528. panta pirmās daļas 1. punktā noteikto. Šāds tiesas spriedums saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 511. panta otro daļu nav atzīstams par tiesisku un pamatotu. Pieļautie pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē un ir noveduši pie nelikumīga nolēmuma. Tas ir pamats apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai pilnībā un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[9] Vienlaikus Senāts atzīst par nepieciešamu norādīt turpmāk minēto.

Senāts konstatē, ka ne pirmās instances tiesai, ne apelācijas instancei tiesai pēc lietas materiālu pārbaudes nav radušās šaubas par apsūdzētās /Persona A/ vainīgumu inkriminētajos noziedzīgajos nodarījumos. No pirmās instances tiesas sēdes protokola secināms, ka pirmās instances tiesa ir ievērojusi Kriminālprocesa likuma 499. panta prasības. Apsūdzētā /Persona A/ savu vainu Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā ir atzinusi, tiesa izskaidrojusi pierādījumu pārbaudes neizdarīšanas procesuālo būtību un sekas, apsūdzētā ir piekritusi pierādījumu pārbaudes neizdarīšanai.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti par pirmās instances tiesas pieļautu Kriminālprocesa likuma 499. panta pārkāpumu un apelācijas instances tiesas pieļautu šā likuma 566. panta pārkāpumu ir noraidāmi

[10] Senāts atzīst, ka lieta apelācijas instances tiesā izskatāma no jauna atbilstoši Kriminālprocesa likuma 53. nodaļas prasībām. Vienlaikus Senāts norāda, ka apelācijas instances tiesai jāpārlicinās par uzņēmuma, kurā /Persona A/ bija valdes priekšsēdētāja, nosaukuma pareizību.

[11] Kriminālprocesa likuma 588. panta 3.¹ daļa noteic: ja kasācijas instances tiesa pieņem šā likuma 587. panta pirmās daļas 2. punktā paredzēto lēmumu, tā izlemj jautājumu arī par drošības līdzekli.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 2. maija lēmumu /Persona A/ piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums –, lai nodrošinātu apsūdzētās neizvairīšanos no tiesas un sprieduma izpildīšanas. Senāts atzīst, ka šajā procesa stadijā nav konstatēti apstākļi, kas būtu par pamatu drošības līdzekļa atcelšanai vai grozīšanai. Apsūdzētajai /Persona A/ turpināma noteiktā drošības līdzekļa piemērošana un viņas pamattiesību aizskārums šādā gadījumā ir attaisnojams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. pantu un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2015. gada 27. janvāra spriedumu pilnībā un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;

apsūdzētajai /Persona A/ turpināt piemērot drošības līdzekli – apcietinājumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. L. Zemīte

A. Branta

A. Uminskis